

ДМИТРИШИН

Марта Василівна

martadmytryshyn@hotmail.com

УДК 338.48:339

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТУРИСТА ПРИНАДАМИ ПРИКАРПАТТЯ

PERSPECTIVE DIRECTIONS TO IMPROVE THE INTEREST OF EUROPEAN TRAVELERS IN CARPATHIAN REGION

к.е.н., доцент кафедри, Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту ТНЕУ

У статті обґрунтовано необхідність розвитку туризму в Україні та на Прикарпатті виходячи з положень Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026. Охарактеризовано перспективні напрямки розвитку місцевого туризму у сфері міського та екологічного туризму. Ретроспективно проведено аналіз подій та заходів міського туризму в Івано-Франківську з популяризації регіону серед іноземців та оцінено їх ефект, спрямованість та міру впливу. Наведено аргументи за розвиток екологічного туризму на Прикарпатті та доведено його перспективи виходячи з природно-кліматичних умов та пам'яток природи.

* * *

В статті обґрунтовано необхідність розвитку туризму в Україні та на Прикарпатті виходячи з положень Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026. Виділено перспективні напрямки розвитку місцевого туризму в сфері міського та екологічного туризму. Ретроспективно проведено аналіз подій та заходів міського туризму в Івано-Франківську з популяризації регіону серед іноземців та оцінено їх ефект, спрямованість та ступінь впливу. Наведено аргументи за розвиток екологічного туризму на Прикарпатті та доведено його перспективи виходячи з природно-кліматичних умов та пам'яток природи.

* * *

Introduction. Close geographical location of the western region of Ukraine to the borders of the European Union as a whole, as well as deepening of cooperation between Ukraine and the countries of Europe in the context of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU requires a more detailed study of the prospective attractions of the Carpathian region that may be of interest to foreign tourists.

Purpose. The aim of the study is to identify up-and-coming ways and directions of attracting European tourists to the Carpathian region and the opportunities of their development.

Results. Ukrainians, in the framework of their cultural and historical identity, traditionally form different ethnic groups are known abroad by their hospitality. The Carpathian region combines unique intertwining of traditions, culture and national originality on its territory, which causes the interest of even a discerning tourist and increases the influx of guests from abroad.

The center of the Carpathian region is the city of Ivano-Frankivsk, a tourist attraction of the western region of Ukraine. The regional center in May 2018 celebrated its 356 birthday. Every year, hosting foreign guests from partner cities and regions, our city is trying to do it even better. The program of celebrations is diversified by adding art, cultural, sports, children's and entertainment activities. It should be noted that the city of Ivano-Frankivsk is always interested in the culture of the twin cities and their European partners by involving them in festive events. In our opinion, European events are an additional factor in the perception of the city by foreign tourists, since it points out the respect, interest, and ultimately the proximity of Ukrainians to the European Union.

On the territory of Ivano-Frankivsk region there is a natural reserve "Horhany" – an environmental, research institution. The purpose of its functioning is to preserve unique virgin forests, in particular European pine cedar. On the territory of the reserve there is no usual tourism activity, but scientific research and environmental education activities are being carried out, which allows to develop the direction of ecological tourism with educational-research purpose

Here the nature reserve fund is about 168 thousand hectares, which is 12% of the total area of Ivano-Frankivsk region. This fact indicates a significant potential of the region for the development of tourism.

Conclusion. Despite the existing difficulties of integrating the domestic tourism industry into a single European space, Ukraine in general and the Carpathian region, in particular, have many opportunities to develop travelling. Interesting places, original culture, hospitality, beautiful nature in the complex forms a number of competitive advantages and opens up new perspectives. A competitive advantage, in turn, allows us to achieve a positive economic effect.

Ключові слова: туризм, туристичні принади, міський туризм, екологічний туризм

Ключевые слова: туризм, туристические достопримечательности, городской туризм, экологический туризм

Keywords: tourism, tourist attractions, city tourism, ecological tourism

ВСТУП

Близьке географічне розміщення західного регіону України до кордонів Європейського Союзу загалом, а також поглиблення співпраці України з країнами Європи в контексті виконання угоди про Асоціацію України і ЄС вимагає детальнішого вивчення перспективних принад Прикарпаття, що можуть бути цікавими іноземному туристу.

Дослідженнями проблем розвитку сучасного україн-

ського туризму займалися такі науковці, як, зокрема: вивченням теоретичних засад дослідження туризму як соціокомунікаційного феномену – В. Перехейда [1], питаннями державного управління сферою туризму в Україні в умовах глобалізації – А. Гаврилюк [2], особливостями інновацій туризму та індустрії гостинності – О. Романенко, О. Яворська [3], питаннями формування та розвитку міського туризму – Т. Ткаченко, О. Гладкий [4], оцінкою проблем та сучасного стану

екологічного туризму в Україні – В. Піменов [5], та інші, однак специфіка, проблеми та перспективи розвитку туризму Прикарпатського регіону більшою мірою залишилось поза увагою.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є виявлення перспективних способів і напрямків залучення європейських туристів на Прикарпаття та можливості їх розвитку. Для досягнення поставленої мети необхідним є використання методів дослідження економічних явищ та процесів, зокрема: порівняння, історичного та логічного методів, системного підходу.

РЕЗУЛЬТАТИ

У березні 2017 р. Кабінет Міністрів України схвалив розпорядження щодо Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р.. Посилаючись на оцінку Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), яка внесок туризму до світового валового внутрішнього продукту з урахуванням непрямого ефекту розраховує на рівні 10 %, сфера туризму та курортів називає однією з основних галузей, що впливає на загальний стан і тенденції світової економіки.

Україна розташована у центрі Європи та має всі умови для належного розвитку економіки за рахунок туризму, проте суттєво відстає від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг [6]. Однак, певні проблеми та труднощі розвитку вітчизняного туризму є водночас його резервами зростання та перспективами. За умови підсиленої уваги, виваженої державної політики, ініціативності громадян та підприємців, ця галузь може не лише дати поштовх розвитку економіки, збільшити доходи до бюджету та виробництво валового внутрішнього продукту, а також й зблизити українців та мешканців Європейського Союзу культурно та духовно.

Українці в рамках своєї культурної та історичної самобутності формують традиційно різні етнічні групи (гуцулів, бойків, лемків тощо), що своєю гостинністю та колоритом знані далеко за кордоном. Прикарпатський регіон поєднує на своїй території унікальне переплетення традицій, культури та національної самобутності, що викликає зацікавленість навіть вибагливого туриста та збільшує наплив гостей з-за кордону.

Центром Прикарпаття є місто Івано-Франківськ, туристична принада західного регіону України. Обласний центр у травні 2018 р. відсвяткував свій 356 день народження. Щороку приймаючи іноземних гостей з партнерських міст та регіонів, наше місто намагається робити це ще краще. Програма святкових заходів урізноманітнюється поповнюючись мистецькими, культурними, спортивними, дитячими та розважальними заходами [7]. Виставки, театральні вистави, велопробіги, конкурси та вікторини, майстер-класи, концерти – маленька частка атракцій Івано-Франківська. Традиційно, в рамках святкування дня міста відбувається «Свято ковалів», на яке в 2018 р. завітали учасники з 11 країн та 18 європейських міст [8]. Протягом 16 традиційного свята проводився майстер-клас ковальського мистецтва, виставка робіт ковалів, ярмарка ковальських виробів. Гості заходу також могли познайомитися, поспілкуватись з представниками цієї оригінальної професії, а також показати власні напрацю-

вання у даній царині.

Традиційно, по завершенню ковальського з'їзду, місту залишається кований подарунок, що пізніше прикрашає вулиці Івано-Франківська. Цьогоріч алею кованих скульптур поповнив ангел-охоронець міста [9]. Окрім кованих елементів чи скульптур у місті уже розташовані гойдалки, лавки, арка, фоторамка з кованою фотокамерою, що своєю оригінальністю, якістю виконання та символічністю можуть зацікавити навіть примхливого туриста.

Слід відмітити, що місто Івано-Франківськ завжди цікавиться культурою міст-побратимів та своїх європейських партнерів залучаючи їх до святкових заходів. На нашу думку, проведення заходів європейцями є додатковим фактором сприйняття міста іноземними туристами, адже вказує на повагу, зацікавленість, зрештою наближеність українців до Європейського Союзу. За багаторічну плідну працю з популяризацією європейських цінностей в Україні у 2018 р. місто отримало почесну відзнаку Парламентської асамблеї Ради Європи [10] одержавши визнання європейського курсу франківців. Приз складається з пам'ятної нагороди, медалі, диплома та стипендії для молодих людей із міста-переможця, які поїдуть на навчання в Європу [11].

Однак Івано-Франківськ не зупинився на досягнутому і продовжує проведення заходів з просування європейської культури та цінностей на теренах Прикарпаття. Так, 19 травня 2018 р. у бібліотеці-філії № 6 для найменших франківців відбувся бібліоглобус «Подорожуючи країнами Європи»; на зупинках подорожі дітей зустрічали відомі казкові герої [12]. Такі заходи, на наш погляд, дозволять дітям розширити власний світогляд, покращити сприйняття іноземців на Батьківщині та гостинність регіону загалом. А вже 25-27 травня відбулися чергові Дні польської культури в обласному центрі Прикарпаття [13].

Зрештою, невеликі заходи з висадки дерев, ремонту доріг, побудови велопарковок та облаштування велопрокату, відкриття нових центрів туристичної інформації, випуску карт місцевих цікавинок тощо, поступово вибудовує «дорогу» європейця до туристичних принад Франкового міста.

Все більш популярний сьогодні стає екологічний, або так званий «зелений» туризм. Значна урбанізація, зростання кількості мегаполісів, високий рівень шуму та ритм життя створюють моральну втому міським жителям. Сучасна людина звісно звикла до комфорту цивілізації, техніки, технологій; однак бажання всюди встигати щоденно є дуже виснажливим. Офісні працівники, державні чи банківські службовці ведуть переважно сидячий спосіб життя та багато годин проводять за комп'ютером. В результаті цього не лише прагнуть покращити стан здоров'я відірвавшись від екрана монітору, але й відпочити розумово. Для цього і обирають екологічний туризм.

Прикарпаття географічно поєднало гірський масив, рівнинні території, річки, озера і поля. Кліматичні умови благодатної землі додатково створюють попит для туристів зеленого спрямування.

Насамперед, екотуризм – це подорожі та відвідування належним чином збережених природних територій, представлених у всьому світі зазвичай національними та природними картами, резерватами та іншими типами

природних територій, що охороняються. По-друге, екотуризм передбачає наявність певних жорстких правил поведінки, дотримання яких є принциповою умовою успішного розвитку самої галузі. По-третє, екотуризм відрізняється відносно незначним впливом на природне середовище, тому його ще називають «м'яким туризмом». По-четверте, екотуризм передбачає, що місцеві жителі не тільки працюють як обслуговуючий персонал, але продовжують жити на території, що охороняється, не змінюючи колишній спосіб життя, продовжують займатися традиційними видами господарства, які забезпечують економічний режим природокористування. По-п'яте, екотуризм – це туризм, що поєднує відпочинок та екологічну освіту: вивчення основ екології – науки про відносини рослинних і тваринних організмів і утворюваних ними спільнот між собою та з навколишнім середовищем, закономірності взаємодії суспільства й навколишнього середовища, основи раціонального природокористування, охорону живих організмів і середовища їх проживання [6, с. 201].

Американці, зазвичай, серед різновидів та пропозицій «зеленого» туризму обирають активний відпочинок, рафтинг, спортивне орієнтування, альпінізм, інші екстремальні його види. Натомість європейці більше цікавляться національними традиціями, автентичністю місцевого населення, традиційними стравами тощо. Власне, Прикарпатський регіон у даному контексті особливо перспективний.

Зокрема, на території Івано-Франківської області функціонує природний заповідник «Горгани» – природоохоронна, науково-дослідна установа. Метою його функціонування є збереження унікальних пралісів, зокрема сосни кедрової європейської. На території заповідника не проводиться звична туристична діяльність, однак проводяться наукові дослідження та еколого-освітня діяльність, що дозволяє розвивати, згаданий вище, п'ятий напрямок екологічного туризму з навчально-дослідницькою метою [14].

Також на Івано-Франківщині також функціонують, зокрема [15]:

- 4 національні природні парки загальною площею 109 282 га («Верховинський національний природний парк», «Галицький національний природний парк», «Карпатський національний природний парк» та «Національний природний парк «Гуцульщина»).
- «Полянницький регіональний ландшафтний парк» загальною площею 1 070 га;
- 178 заповідних урочищ загальною площею 5 296 га;
- 4 ботанічні заказники загальнодержавного значення загальною площею 999 га («Кливіський», «Князьдвірський», «Талпишківський» та «Яйківський»);
- гідрологічний заказник загальнодержавного значення «Турова дача» загальною площею 255 га;
- 2 ландшафтні заказники загальнодержавного значення загальною площею 3482,8 га («Грофа» та «Козакова долина»);
- 2 лісові заказники загальнодержавного значення загальною площею 472 га («Скит Манявський та «Бредулецький»);
- «Пожератульський орнітологічний заказник» загальнодержавного значення загальною площею 206 га;

- 22 ботанічні заказники місцевого значення загальною площею 1 012 га;
- 4 гідрологічні заказники місцевого значення загальною площею 2 048 га («Болото», «Під Верховиною», «Ріка Пістинька з прибережною смугою», «Ріка Чорний Черемош з прибережною смугою»);
- 2 загальнозоологічні заказники місцевого значення загальною площею 15 139 га («Гирява», «Чорний ліс»);
- «Черемошський іхтіологічний заказник» місцевого значення загальною площею 3 288 га;
- 6 ландшафтних заказники місцевого значення загальною площею 15 005 га («Ріка Свіча з притокою Мізунькою», «Ріка Лімниця з водоохоронною смугою вздовж берегів шириною 100 м., «Саджавський ландшафтний заказник», «Цапове», «Чивчино-Гринявський», «Яськів потік»);
- 7 лісових заказників місцевого значення загальною площею 5 667 га («Журавенківський лісовий заказник», «Журитин», «Красна», «Марино», «Потоки», «Страгора», «Ільма»);
- 2 орнітологічні заказники місцевого значення загальною площею 61 га («Чорторійський», «Шевченківський»);
- 5 ботанічних пам'яток природи загальнодержавного значення загальною площею 126 га (урочище «Масюк», урочище «Осій», урочище «Сокіл», урочище «Талниці», «Чортова гора»);
- геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Старуня» загальною площею 60 га;
- 4 гідрологічні пам'ятки природи загальнодержавного значення загальною площею 20,5 га («Болото висяче», «Болото Лисак», «Болото Мшана», «Болото Ширковець»);
- 3 комплексні пам'ятки природи загальнодержавного значення загальною площею 213 га («Касова гора», «Скелі Довбуша», «Урочище Верхня Озерище»);
- 138 ботанічних пам'яток природи місцевого значення загальною площею 703 га;
- 9 геологічних пам'яток природи місцевого значення загальною площею 21 га («Білий камінь», «Глушківські скелі», «Ковалівське буровугільне родовище», «Малевський комплекс», «Мальовнича скеля», «Надвірнянські скелі», «Писаний камінь», «Скельний коридор Довбушанки», «Скеля на правому березі річки Прут»);
- 10 гідрологічних пам'яток місцевого значення загальною площею 14 га («Болото Лютошара», «Верхове болото», «Водоспад Бухтівець», «Водоспад на ріці Зелениця», «Гірське озеро Розсохан», «Козакова криниця», «Манявський водоспад», «Соляне джерело», «Соляне джерело «Урочище Водичний», «Студений»);
- зоологічна пам'ятка місцевого значення «Вільхівець» загальною площею 8,7 га;
- 9 комплексних пам'яток природи місцевого значення загальною площею 80 га («Великі Голди», «Вовчинецькі гори», «Гора Бучок», «Данчиця», «Добротівські відсолонення», «Каменець», «Озірна», «Під скелями», «Скалки»);
- 3 дендрологічні парки загальнодержавного значення загальною площею 118 га («Високогірний», «Дружба», «Діброва»);

- 2 дендрологічні парки місцевого значення загальною площею 6 га («Пролісок», «Малотурянський»);
- Підмихайлівський зоологічний парк місцевого значення загальною площею 5 га;
- парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Парк партизанської слави» загальною площею 7 га;
- парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Арборетум» загальною площею 3 га.

Таким чином природно-заповідний фонд Прикарпаття складає близько 168 тисяч га, що перевищує 12 % загальної площі Івано-Франківської області. Цей факт свідчить про значний потенціал даного регіону для розвитку туризму.

ВИСНОВКИ

Незважаючи на існуючі труднощі інтеграції вітчизняної туристичної галузі в єдиний європейський простір, Україна загалом та Прикарпаття зокрема, має безліч можливостей розвивати сферу мандрівок та подорожей. Цікаві місця, самобутня культура, гостинність, красива природа в комплексі формує ряд конкурентних переваг та відкриває нові перспективи. А конкурентні переваги, в свою чергу, дозволяють досягти позитивного економічного ефекту.

Перспективи подальших досліджень лежать у площині пошуку новаторських напрямів розвитку туризму.

Список використаних джерел

1. Перехейда В.В. Теоретичні засади дослідження туризму як соціокомунікаційного феномену. Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації. 2018. Вип. 52. С. 221-230.
2. Гаврилюк А.М. Державне управління сферою туризму в Україні в умовах глобалізації: аксіологічний підхід. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 4. С. 119-123.
3. Романенко О.О., Яворська О.Г. Особливості інновацій в туризмі та індустрії гостинності. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 8. С. 5-9.
4. Каченко Т., Гладкий О. Міський і сільський туризм: формування і розвиток. Товари і ринки. 2016. № 2. С. 9-20.
5. Піменов В.Г. Розвиток екологічного туризму в Україні: основні поняття, проблеми, сучасний стан. Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації. 2018. Вип. 52. С. 198-208.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року" від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501> (дата звернення 04.11.2018).
7. План заходів виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501> (дата звернення 04.11.2018).
8. Об'єднані полум'я та металом URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47466> (дата звернення 04.11.2018).
9. Подарунки Свята ковалів URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47477> (дата звернення 04.11.2018).
10. 2018 Europe Prize is awarded to the Ukrainian town of Ivano-Frankivsk. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/News/News-View-N.asp?newsid=7038&cat=8> (дата звернення 04.11.2018).

View-N.asp?newsid=7038&cat=8 (дата звернення 04.11.2018).

11. ПАРС присудила Приз Європи Івано-Франківську. URL: <https://www.ukranews.com/ua/news/559781-parye-prysudyla-pryz-yevropy-ivano-frankivsku> (дата звернення 04.11.2018).
12. Європа як на долонях. URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47547> (дата звернення 04.11.2018).
13. Дні польської культури в Івано-Франківську. URL: <http://www.mvk.if.ua/anons/47564> (дата звернення 04.11.2018).
14. Природний заповідник "Горгані". URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47547> (дата звернення 04.11.2018).
15. Національні природні парки. URL: <http://pzf.land.kiev.ua/pzf3.html> (дата звернення 04.11.2018).

References

1. Perekheida V.V. Theoretical principles of the study of tourism as a socio-communicative phenomenon. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture. Series: Social Communications. 2018. Vol. 52. pp. 221-230. (in Ukrainian).
2. Havrylyuk A.M. State administration of tourism in Ukraine in the conditions of globalization: axiological approach. Investments: practice and experience. 2018. № 4. pp. 119-123. (in Ukrainian).
3. Romanenko O.O., Yavorska O.H. Features of innovations in tourism and hospitality industry/ Investments: practice and experience. 2018. № 8. pp. 5-9. (in Ukrainian).
4. Tkachenko T., Hladkyi O. Urban and rural tourism: formation and development. Goods and markets. 2016. № 2. pp. 9-20. (in Ukrainian).
5. Pimenov V.H. Development of ecological tourism in Ukraine: main concepts, problems, current state. Bulletin of Kharkiv State Academy of Culture. Series: Social Communications. 2018. Vol. 52. pp. 198-208. (in Ukrainian).
6. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "About Approval of the Strategy for the Development of Tourism and Resorts for the Period until 2026" dated March 16, 2017. № 168-p. 04.11.2018 URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501> (дата звернення 04.11.2018) (in Ukrainian).
7. Action plan of the executive committee of Ivano-Frankivsk City Council URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501> (last accessed: 04.11.2018), (in Ukrainian).
8. Joined with flame and metal URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47466> (last accessed: 04.11.2018), (in Ukrainian).
9. Gifts of the Smiths' Festival URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47477> (last accessed: 04.11.2018), (in Ukrainian).
10. 2018 Europe Prize is awarded to the Ukrainian town of Ivano-Frankivsk. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/News/News-View-N.asp?newsid=7038&cat=8> (last accessed: 04.11.2018).
11. PACE has awarded Europe Prize to Ivano-Frankivsk. URL: <https://www.ukranews.com/en/news/559781-parye-prysudyla-pryz-yevropy-ivano-frankivsku> (last accessed: 04.11.2018), (in Ukrainian).
12. Europe as on palms. URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47547> (last accessed: 04.11.2018) (in Ukrainian).
13. Days of Polish Culture in Ivano-Frankivsk. URL: <http://www.mvk.if.ua/anons/47564> (last accessed: 04.11.2018), (in Ukrainian).
14. Natural reserve "Horgany". URL: <http://www.mvk.if.ua/news/47547> (last accessed: 04.11.2018) (in Ukrainian).
15. National natural parks. URL: <http://pzf.land.kiev.ua/pzf3.html> (last accessed: 04.11.2018) (in Ukrainian).